Συνέντευξη στον ΕΛΠΙΔΟΦΟΡΟ ΙΝΤΖΕΜΠΕΛΗ

Κάθε φωτογραφία του Νισήμ Λεβή και μία ιστορία, ένα συγκινητικό οδοιπορικό στα Γιάννενα των αρχών του περασμένου αιώνα και ιδιαίτερα στην κοινότητα των Ρωμανιωτών Εβραίων της πόλης που χάθηκε μέσα σε μία ημέρα, τον Μάρτιο του 1944, με τον εκτοπισμό σχεδόν του συνόλου της στα Γερμανικά κρεματόρια του θανάτου.

Κάπως έτσι μπορεί κανείς να περιγράψει το σπάνιο λεύκωμα με τίτλο «Το πανόραμα του Νισήμ Λεβή, 1898 – 1944» που επιμελήθηκε με εντυπωσιακή μαεστρία ο Αλέξανδρος Μωυσής, απόγονος του θρυλικού γιατρού και φωτογράφου, οι ρίζες του οποίου βρίσκονται επίσης στα Γιάννενα.
Ο κ. Μωυσής, ο οποίος ζει σήμερα στις ΗΠΑ, μιλάει για τον μοναδικό φωτογραφικό θησαυρό που βρήκε στο σπίτι των παππούδων του και μετέτρεψε σε μία έκδοση αναμφισβήτητης ιστορικής αξίας, για τον τρόπο με τον οποίο χειρίστηκε τις υπεραιωνόβιες φωτογραφικές πλάκες του Νισήμ Λεβή, αλλά και για τη γοητευτική αντιπαράθεση που κάνει του τόπου εκείνης της εποχής με αυτόν του σήμερα.

Η συνέντευξη:

• Περιμένατε να έχετε τέτοια απήχηση μετά την έκδοση του βιβλίου λευκώματος «Το πανόραμα του Νισήμ Λεβή, 1898-1944»;

- Κάθε ορόσημο στην πορεία του βιβλίου ήταν αφορμή για μια νέα χαρά: Όταν πρωτοείδα το έργο στην όμορφη εκτύπωση των εκδόσεων Καπόν. Όταν πρωτοεμφανίστηκε το βιβλίο στα πίσω ράφια μερικών βιβλιοπωλείων. Αργότερα, όταν το είδα στις βιτρίνες τους και στις εφημερίδες. Όταν είδα θετικά σχόλια στους Τάιμς του Λονδίνου και σε άλλα διεθνή μέσα ενημέρωσης. Και τέλος όταν το έργο βραβεύτηκε από την Ακαδημία Αθηνών. Δεν είχα κάποια ιδιαίτερη προσδοκία ή φιλοδοξία, αλλά οι ευχές των φίλων για ένα «καλοτάξιδο» βιβλίο εκπληρώθηκαν με το παραπάνω.

• Ποιος ήταν ο Νισήμ Λεβή;

- Θείος της προγιαγιάς μου, γεννήθηκε σε εύπορη οικογένεια στα Γιάννενα το 1875, σπούδασε γιατρός στο Παρίσι, και επέστρεψε στη γενέτειρά του το 1904 για να περάσει εκεί τα τελευταία 40 χρόνια της ζωής του.

• Πώς ανακαλύψατε το αρχείο του με τις σπάνιες φωτογραφίες;

- Υπήρχαν ανέκαθεν οι γυάλινες φωτογραφίες στο σπίτι των παππούδων μου όταν μεγάλωνα. Πιτσιρικάς έπαιζα με τον προβολέα και τις μαγευτικές φωτογραφίες. Μέσα στον προβολέα, «το πανόραμα» αποκτά τρεις διαστάσεις. Υπήρχαν στην οικογένεια οι φωτογραφίες, αλλά μέχρι και πρόσφατα δεν είχαμε ασχοληθεί με την αναγνώριση των προσώπων και των γεγονότων τα οποία απεικόνιζαν. Η μνήμη είχε χαθεί όχι μόνο με το χρόνο, αλλά και με τον απότομο χαμό πολλών από τους πρωταγωνιστές.

• Κάθε φωτογραφία και μια ιστορία. Αυτό το γεγονός κάνει το βιβλίο σας να είναι ένα συγκινητικό οδοιπορικό για την πόλη των Ιωαννίνων;

- Με την συστηματική αξιολόγηση της κάθε φωτογραφίας, η οποία ξεκίνησε από απλή περιέργεια και όχι με σκοπό την έκδοση βιβλίου, άρχισε σιγά-σιγά να γίνεται αντιληπτός ο πλούτος του περιεχομένου. Δεν είχαν χαθεί μόνο οι πρωταγωνιστές των φωτογραφιών, πράγμα που στο κάτω-κάτω θα ήταν φυσιολογικό για υπεραιωνόβιες φωτογραφίες. Είχε αφανιστεί σχεδόν ολόκληρη η κοινότητά τους, αυτή των Ρωμανιωτών Εβραίων των Ιωαννίνων. Πολλά από το άτομα τα οποία διακρίναμε σε χαρούμενες στιγμές, βρήκαν τραγικό θάνατο αργότερα. Η

Phoca PDF

«επιστροφή» αυτού του βιβλίου στα Γιάννενα και η υποδοχή την οποία του επιφύλαξαν οι Ηπειρώτες ήταν για μένα η πιο συγκινητική στιγμή στην παρουσίαση της έκδοσης.

• Ένα από τα στοιχεία που με γοήτευσαν είναι και η αντιπαράθεση που κάνετε με την σημερινή εποχή. Δεν ήταν δύσκολο να βρείτε τα ίδια σημεία που απεικονίζουν οι φωτογραφίες στα ίδια σημεία που επισκέφτηκε ο Νισήμ Λεβή;

- Για τους δημόσιους χώρους, στην Ήπειρο αλλά και σε άλλα μέρη, με εντυπωσίασε το πόσο συχνά μπόρεσα να βρω στο διαδίκτυο κάποια πρόσφατη φωτογραφία τραβηγμένη στο ίδιο ακριβώς σημείο με την παλιά εικόνα. Είναι κάτι το οποίο δεν θα ήταν εφικτό πριν δέκα χρόνια. Κύριο ρόλο σε αυτό έπαιξαν οι εφαρμογές της Google οι οποίες συνδέουν φωτογραφίες συνεργατών της εταιρείας ή του ευρύτερου κοινού με συγκεκριμένα σημεία στο χάρτη. Ήταν μια τεχνική πρόκληση την οποία, σαν μηχανικός, την διασκέδασα.

• Το ταξίδι, που μας κάνετε, μέσα από τις σελίδες του βιβλίου, ξεκινά από την τελευταία δεκαπενταετία της οθωμανικής κυριαρχίας στα Ιωάννινα και διατρέχει όλα τα σημαντικά ιστορικά γεγονότα της εποχής. Έχει μείνει τίποτε ίδιο από τα χρόνια που έχουν περάσει;

- Τα στοιχεία που παραμένουν αναλλοίωτα είναι περισσότερα από αυτά που έχουν αλλάξει, κι ας φαίνεται ίσως αυτό περίεργο. Η λίμνη Παμβώτιδα και το όρος Μιτσικέλι δεσπόζουν πάντα στην πόλη! Το ίδιο και οι λοφογραμμές και πολλά ιστορικά κτίρια, όπως το κάστρο, μερικά από τα τζαμιά, το ρολόι και το στρατηγείο της 8ης Μεραρχίας στην πλατεία. Αλλά και τα μέγαρα της οικογένειας Λεβή στην οδό Κουντουριώτη, τα οποία ανακαινίστηκαν και στέκονται ακόμη.

Αυτά μου έδωσαν το «στίγμα», ένα σταθερό σημείο αναφοράς για την εξερεύνηση των φωτογραφιών. Και αυτά βοήθησαν επίσης στην εκτίμηση των διαφορών από τότε ως σήμερα. Μερικές διαφορές ήταν αναμενόμενες και σχετίζονταν με την επέκταση της πόλης σε περιοχές οι οποίες ήταν τότε χωράφια στα πρόθυρα της πόλης και τώρα είναι καλυμμένες από μπετόν (όπως πχ στη σημερινή οδό Βαλαωρίτου ή στη περιοχή του αεροδρομίου). Άλλες διαφορές είχαν σχέση με πολεοδομική αλλά και ιστορική ανάπτυξη, όπως η πυρπόληση του Οθωμανικού διοικητηρίου και η αντικατάστασή του από το σημερινό Δημαρχείο, ή η κατεδάφιση των Οθωμανικών στρατώνων στα Λιθαρίτσια, εκεί που σήμερα στέκεται το Αρχαιολογικό Μουσείο. Υπάρχουν όμως και διαφορές στη φύση και την βλάστηση οι οποίες με εντυπωσίασαν. Η λίμνη της Λαψίστας που βρισκόταν βόρεια από την Παμβώτιδα, συνδεδεμένη μαζί της με μια διώρυγα, είναι τώρα εύφορη γεωργική γη μετά την αποξήρανσή της. Οι λόφοι στην πόλη, το νησί αλλά και σε άλλα σημεία της Ηπείρου είναι τώρα καλυμμένοι από δέντρα, ενώ τότε ήταν κατάξεροι. Δεν φταίνε κλιματικές αλλαγές για την διαφορά αυτή, αλλά οι συνήθειες των ανθρώπων. Τότε βλέπετε, η θέρμανση το χειμώνα γινόταν με καυσόξυλα τα οποία οι κάτοικοι προμηθευόντουσαν από τις παρακείμενες περιοχές.

• Στα Ιωάννινα ζούσε μια μεγάλη κοινότητα των Εβραίων. Αυτό το

Phoca PDF

λεύκωμα απεικονίζει πολλά από τα μέλη της. Δεν είναι και μια τιμή για τα ιστορικά αυτά πρόσωπα;

- Η απότιση τιμής στους αδικοχαμένους αυτούς αυτόχθονες Γιαννιώτες αποτέλεσε το βασικό κίνητρο για την έκδοση. Φυσικά εκτιμήσαμε επίσης την τεχνική του φωτογράφου και την εμφάνιση στις εικόνες ιστορικών προσώπων, στοιχείων, και κτιρίων τα οποία δεν υπήρχαν σε άλλες πηγές. Αλλά το μνημείο στους προγόνους ήταν πηγή ιδιαίτερης συγκίνησης.

• Ένα άλλο στοιχείο που συγκινεί είναι τα ονόματα της οικογένειας Λεβή αλλά και άλλων Εβραίων στην φωτογραφία που έχετε από την αναμνηστική πλάκα. Υπάρχουν σήμερα απόγονοι της οικογένειας Λεβή και άλλων οικογενειών στα Ιωάννινα;

- Οι Εβραίοι Ιωαννίτες αριθμούν σήμερα καμμιά πενηνταριά άτομα, σε συνολικό πληθυσμό στην πόλη πάνω από εκατόν δέκα χιλιάδες. Πριν την εκτόπιση της κοινότητας το 1944, αριθμούσαν δύο χιλιάδες σε πληθυσμό δεκαπέντε χιλιάδων. Στις αναμνηστικές πλάκες για το θύματα του Ολοκαυτώματος στα Γιάννενα, εμφανίζονται πάνω από 80 μέλη της οικογένειας Λεβή. Ξεκληρίστηκε και αυτή η οικογένεια, όπως και η υπόλοιπη κοινότητα. Αλλά δεν αφανίστηκε! Απόγονοι της οικογένειας Λεβή ζούμε και διαπρέπουμε στην Αθήνα, την Αμερική, το Ισραήλ, τη Δυτική Ευρώπη και αλλού. Και δεν ξεχνάμε τις Ηπειρωτικές ρίζες μας.

• Ο Νισήμ Λεβή αν και σπούδασε στο Παρίσι ως ιατρός επέστρεψε στην Ελλάδα, στα Ιωάννινα, για να υπηρετήσει το γενέθλιο τόπο του. Ποια ήταν η καριέρα του ως ιατρός στα Ιωάννινα;

- Γνωρίζουμε περισσότερα για τη ζωή του από τις φωτογραφίες του παρά από άλλες πηγές. Τελείωσε την διατριβή του σχετικά με την περίθαλψη παιδιών στο Παρίσι το 1901. Έζησε από τα 30 του χρόνια στα Γιάννενα όπου άσκησε το επάγγελμα του γιατρού. Η απελευθέρωση της πόλης τον βρήκε να περιθάλπει τραυματίες, και των δύο αντίπαλων παρατάξεων υποθέτω. Βραβεύτηκε για τις υπηρεσίες του στον Ελληνικό στρατό στους δύο Βαλκανικούς πολέμους, με δύο μετάλλια (ένα για τον κάθε πόλεμο) και με δίπλωμα το οποίο σώζεται και φέρει τις υπογραφές του βασιλιά Κωνσταντίνου και του Ελευθέριου Βενιζέλου σαν υπουργός στρατιωτικών. Διετέλεσε μέλος της διοίκησης του Ιατρικού Συλλόγου και της Εβραϊκής κοινότητας. Εμπνεύστηκε από το Σιωνιστικό κίνημα, το οποίο στο μεσοπόλεμο αναζητούσε μια εθνική ταυτότητα και πατρίδα για τους καταδιωγμένους Εβραίους της Ευρώπης.

• Αν έμενε στην Γαλλία θα υπήρχε καμία ελπίδα να σωθεί;

- Δυστυχώς την απάντηση στο υποθετικό ερώτημα σας την ξέρουμε: Όχι. Ο μεγαλύτερος αδελφός του Νισήμ, ο Μωρίς Δαβιτσών Λεβής, πετυχημένος εφευρέτης με εταιρεία η οποία παρήγαγε φούρνους για τα λιγνιτικά εργοστάσια παραγωγής ηλεκτρισμού στη Γαλλία, εκτοπίστηκε από το σπίτι του κοντά στον πύργο του Άιφελ στο Παρίσι και θανατώθηκε στο Άουσβιτς το 1942, πριν δηλαδή τον εκτοπισμό των συγγενών του από τα Γιάννενα. Χάθηκαν σχεδόν όλοι. Και δεν

Phoca PDF

ευθύνονται μόνο Γερμανοί γι' αυτό.

• Πού οδηγήθηκαν μετα την σύλληψη από τους Γερμανούς τα μέλη της οικογένειας Λεβή; Ποια ήταν η τύχη τους;

- Το πρωινό της 25 Μαρτίου 1944, ο Νισήμ μαζί με την προγιαγιά μου Αννέτα, την μάνα της Ρεβέκκα, την κόρη της Νέλλυ, τον αδελφό της Νισήμ (άλλος Νισήμ), την νύφη της Ματίλδη (το γένος Αβραάμ, από τη Λάρισα) οδηγήθηκαν στο Μώλο, δίπλα στη λίμνη. Μαζί με σχεδόν 2 χιλιάδες άλλους συμπολίτες τους, επιβιβάστηκαν σε ανοιχτά φορτηγά τα οποία, αφού διέσχισαν την οδό Ανεξαρτησίας, πέρασαν τα παγωμένα βουνά της Ηπείρου για να φτάσουν σε στρατόπεδο στη Λάρισα. Εκεί τους φόρτωσαν στα τρένα του θανάτου για το Άουσβιτς. Στα βαθιά της γεράματα, η Ρεβέκκα ή Ρίφκα Λεβή (το γένος Καλαμάρου από την Πρέβεζα), άφησε την τελευταία της πνοή στο τρένο προς την Πολωνία. Τι σόι απειλή για την ανθρωπότητα αποτέλεσαν όλοι αυτοί οι Γιαννιώτες; Ποτέ δεν θα το καταλάβω. Ασύλληπτο επίσης για μένα το ότι μια στιγμή κοιμόντουσαν νωρίς ένα πρωί στο σπίτι των προγόνων τους και την επόμενη βρέθηκαν στο δρόμο προς την εξόντωση.

Υπήρξαν και μερικοί που επιζήσανε: Ο θείος Ερρίκος Ν. Λεβής, γεννημένος το 1913, γιατρός στον Ελληνικό στρατό και πρώτος ξάδελφος της γιαγιάς μου, επέζησε τον εκτοπισμό και τα στρατόπεδα. Η οπτικοακουστική μαρτυρία του κρατούμενου με τον αριθμό 182 489 χαραγμένο στο μπράτσο του υπάρχει πάντα για να μην ξεχνάμε τι πέρασαν.

• Στην εποχή της μηχανικής αναπαραγωγής λοιπόν, ο Νισήμ Λεβή, με την τεχνική της στερεοσκοπικής φωτογράφησης, αποδίδει μια σχεδόν τρισδιάστατη άποψη των αντικειμένων που απαθανατίζει και συνθέτει μια συλλογή από πεντακόσιες γυάλινες πλάκες. Γιατί οι παλιές φωτογραφίες έχουν τη σημερινή εποχή μεγάλη σημασία;

- Είναι εντυπωσιακό πόσες λεπτομέρειες μπορεί κάποιος να διακρίνει κοιτάζοντας παλιές φωτογραφίες. Δεν είναι μόνο τα πρόσωπα, τα οποία ίσως έχουν κάποια οικογενειακή αξία για τον παρατηρητή. Είναι και η ενδυμασία τους, τα στοιχεία από την «τεχνολογία» και τεχνογνωσία της εποχής τους και τα στοιχεία της φύσης, με βουνοκορφές και παραλίες οι οποίες ίσως να είναι ακόμη αναγνωρίσιμες. Οι γυάλινες πλάκες αποδείχτηκαν ιδιαίτερα ανθεκτικές στο χρόνο, αν αναλογιστούμε ότι επέζησαν όχι μόνο τη φθορά ενός αιώνα, αλλά και τον βίαιο εκτοπισμό του φωτογράφου και την λεηλάτηση και πυρπόληση του σπιτιού του. Αν υποθέσουμε ότι στην εποχή του ο Νισήμ Λεβής τραβούσε καμμιά τριανταριά φωτογραφίες κάθε χρόνο, μεγάλο μέρος τους επέζησε ως τις μέρες μας. Κοιτάζοντας το αρχείο του υπολογιστή μου τώρα, παρατηρώ ότι με το κινητό μου τηλέφωνο έχω ήδη τραβήξει πάνω από χίλιες φωτογραφίες μέσα στο 2018. Άραγε θα επιζήσει καμία για έναν αιώνα, έτσι ώστε να την αναλύσει κάποιος απόγονος μου το έτος 2118, όπως έκανα εγώ με τις φωτογραφίες του Νισήμ; Αμφιβάλλω γι' αυτό. Αν θέλω κάποιες να διατηρηθούν, ίσως θα πρέπει να τις εκτυπώσω κι εγώ σε γυαλί!

Phoca PDF

• Πώς νιώθετε που οι φωτογραφίες που ήταν φυλαγμένες σε μια ντουλάπα στο γραφείο των παπούδων σας αποτέλεσαν τον κορμό για να γίνει ένα βιβλίο-λεύκωμα;

- Κάθε πτυχή του έργου αυτού απετέλεσε για μένα σταθερή υπενθύμιση της αγαπημένης μου γιαγιάς, Γιέτης Λεβή Μωυσή. Άκουγα στο μυαλό μου την Γιαννιώτικη προφορά της να με αποκαλεί και αναρωτιόμουν πώς κατάφερε να αντέξει το χαμό όλης σχεδόν της κοινότητας και της οικογένειας όπου μεγάλωσε μέσα σε ιδιαίτερη άνεση. Μεγάλωσα ακούγοντας τις ιστορίες της για τα Γιάννενα, τόπο τον οποίο νοσταλγούσε, αλλά ο οποίος χωρίς τους δικούς της εκεί ήταν για εκείνην μια ανοιχτή πληγή.

• Ποιες ήταν οι τεχνικές δυσκολίες που συναντήσατε κατά την επεξεργασία των παλιών φωτογραφιών;

- Χρειάστηκε πολλή υπομονή και επιμονή η επεξεργασία αυτή. Συχνά, όταν πρωτοαντίκριζα κάποια φωτογραφία, δεν αναγνώριζα τίποτα. Ούτε τα πρόσωπα, ούτε την τοποθεσία, ούτε την χρονολογία. Άρχιζε λοιπόν τότε μια σταδιακή αποκάλυψη και ανακάλυψη, σαν το ξεφλούδισμα αν θέλετε ενός κρεμμυδιού. Μερικές φορές έβρισκα τα ίδια άτομα σε άλλες φωτογραφίες οι οποίες ήταν τραβηγμένες την ίδια μέρα. Και από τον συνδυασμό των εικόνων μάθαινα κάτι για το περιεχόμενο της πρώτης. Κάποια πολιτιστικά στοιχεία με βοηθούσαν να προσδιορίσω την χρονική περίοδο. Οι ενδυμασίες, τα συγκοινωνιακά μέσα, η παρουσία κάποιων ιστορικών κτιρίων. Η αναγνώριση κάποιου παιδιού, όπως της γιαγιάς μου, βοήθησε πολύ αφού με τα παιδιά μπορούσα αμέσως να καθορίσω τη σχετική τους ηλικία. Σιγά-σιγά, η τεχνογνωσία μου επεκτάθηκε: Με εφαρμογή στο τηλέφωνο μπορούσα, από το μέγεθος και την κατεύθυνση μιας σκιάς από τον ήλιο σε γνωστή μου τοποθεσία, να καθορίσω τον μήνα της φωτογράφισης. Άρχισα να ξεχωρίζω μοντέλα αυτοκινήτων της δεκαετίας του 1910 από εκείνα του 1900 ή του 1920. Και πολλαπλασιάστηκε και ο αριθμός των Γιαννιωτών επισήμων τα πρόσωπα των οποίων αναγνώριζα. Στην αρχή, όλοι οι μυστακοφόροι με τα καπέλα μου φαινόντουσαν ίδιοι. Τελικά, όχι μόνο τους ξεχώριζα μεταξύ τους, αλλά μπορούσα να διακρίνω και τη σχετική ηλικία τους στις φωτογραφίες.

• Διάβασα στο βιογραφικό σας ότι ζείτε στην Αμερική. Αλήθεια ποιες είναι οι δραστηριότητές σας;

- Ζω στην Αμερική εδώ και σαράντα χρόνια περίπου. Τελείωσα το γυμνάσιο στην Αθήνα όπου έζησα κοντά στους αγαπημένους μου συγγενείς από το Εβραϊκό σόι του πατέρα μου και το Χριστιανικό σόι της μάνας. Έκανα προπτυχιακές και μεταπτυχιακές σπουδές στο πανεπιστήμιο MIT στη Βοστώνη, στους τομείς ηλεκτρολόγου μηχανικού, της επιστήμης υπολογιστών, και της διοίκησης επιχειρήσεων. Έκτοτε έζησα στην Καλιφόρνια και τη Σίλικον Βάλλευ όπου εργάζομαι σε εταιρείες που παρέχουν λογισμικό για την λειτουργία επιχειρήσεων. Ενδιάμεσα, έζησα για ένα διάστημα και στο Παρίσι, όπου συμμετείχα στα πρώτα βήματα ενός Γαλλικού start-up το οποίο απέκτησε παγκόσμια εμβέλεια. Έτσι, όταν έπεσαν στα χέρια μου οι φωτογραφίες του Νισήμ Λεβή από τα χρόνια του στο Παρίσι, τα λημέρια του μου ήταν γνώριμα.

Phoca PDF

• Επισκέπτεστε συχνά την Ελλάδα και το γενέθλιο τόπο σας τα Ιωάννινα;

- Μαζί με τη σύζυγο μου και τα δυο μας παιδιά, επισκεπτόμαστε κάθε χρόνο την Ελλάδα. Το Ελληνικό καλοκαίρι και η θάλασσα αποτελούν ετήσιο σημείο αναφοράς για όλους μας. Τα Γιάννενα «επέστρεψαν» στην ζωή μας μόνο πρόσφατα. Η γιαγιά νοσταλγούσε την πόλη, αλλά δεν την επισκεπτόταν. Υποθέτω επειδή για εκείνην κάθε επιστροφή ήταν οδυνηρή. Για τον γιό της, τον πατέρα μου, και τους υπόλοιπους απογόνους της, κάθε επιστροφή στα πρόσφατα χρόνια έγινε πηγή χαράς και υπερηφάνειας. Δεν ξεχνάμε, αλλά η ζωή συνεχίζεται.

• Τι θα θέλατε να απευθύνετε στους αναγνώστες που θα διαβάσουν τη συνέντευξή σας;

- Θα τους έλεγα, ιδιαίτερα στους νέους, να ξανακοιτάξουν με άλλο μάτι τις παλιές οικογενειακές τους φωτογραφίες. Πάρτε το παλιό άλμπουμ του παππού ή της γιαγιάς, και ξεφυλλίστε το με κάποιον μεγαλύτερο σας. Αν δεν υπάρχουν ο παππούς και η γιαγιά, δείτε το με κάποιον θείο ή θεία ή κάποιον άλλον μεγαλύτερο. Θα εκπλαγείτε με το πόσες πληροφορίες για το παρελθόν θα «βγουν» από τον διάλογο αυτό. Ξεκινήστε αυτή την κουβέντα τώρα, όχι όταν γεράσετε, γιατί τότε θα είναι αργά: Αυτοί με μνήμη προγενέστερη της δικής σας δεν θα υπάρχουν πιά. Κι εύχομαι η αφορμή για αυτήν σας την αναζήτηση να είναι κάποιο χαρμόσυνο γεγονός κάποια γιορτή, κάποιος γάμος, κάποια γέννηση. Και όχι, όπως στην δική μου περίπτωση ο ανείπωτος πόνος μιας σαραντάχρονης γυναίκας (της γιαγιάς μου) η οποία έχασε τη μάνα της, ή ενός εντεκάχρονου αγοριού (του πατέρα μου) που έχασε τη γιαγιάκα του στα κρεματόρια.

ΠΗΓΗ: proinoslogos.gr

Phoca PDF